

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

Ro‘yxatga olindi
№ MO2-XXI-3
2024-yil

Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar
vazirining
2024-yil “27” dekabrda
485 - sonli buyrug‘i bilan
tasdiqlangan.

Oliy ta’lim muassasalarining yoshlar masalalari va ma’naviy-ma’rifiy ishlar
bo’yicha prorektor, ma’naviyat ishlari bo’yicha dekan o‘rinbosarlari, yoshlar
masalalari va ma’naviy-ma’rifiy ishlar bo’yicha mas’ul rahbarlari uchun

“MA’NAVIY-MA’RIFIY FAOLIYAT MENEJMENTI”

yo‘nalishi bo’yicha qayta tayyorlash va malaka oshirish kursining o‘quv dasturi

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

OLIY TA’LIM TIZIMI KADRLARINI QAYTA TAYYORLASH VA
MALAKASINI OSHIRISH INSTITUTI

Qayta tayyorlash va malaka oshirish kursining o‘quv dasturi Oliy, o‘rta maxsus va professional ta’lim yo‘nalishlari bo‘yicha o‘quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini
Muvofiqlashtiruvchi kengashining
2024-yil “24” dekabrda 12 - sonli bayonnomasi bilan ma’qullangan.

Tuzuvchilar: “Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi va jamiyat rivojining ma’naviy asoslari” moduli: f.f.d., prof. M.M.Qahhorova, s.f.d., prof. O.Sirojov.
“Oliy ta’limning normativ huquqiy asoslari” moduli: yu.f.d., prof. V.R.Topildiyev.
“Oliy ta’lim tashkilotlarida korrupsiya va manfaatlar to‘qnashuvining oldini olish” moduli: yu.f.d., prof. B.I.Ismailov.
“Ta’lim menejerining innovatsion faoliyati, kompetentligi, professionalligi” moduli: katta o‘qituvchi R.J.Ishmuxamedov., p.f.f.d., (PhD), dots. A.S.Djurayev.
“Oliy ta’limni boshqarishda raqamli texnologiyalar” moduli: t.f.d., prof. D.Irgasheva, t.f.n., dots. V.A.Karimova, tadqiqotchi H.Nomozov.
“Boshqaruv psixologiyasi va liderlik” moduli: p.f.d., prof. M.Akramov, i.f.f.d., dots. A.X.Xolov.
“Oliy ta’lim muassasalarida ma’naviy-ma’rifiy ishlarni tizimli tashkil etish” moduli: i.f.f.d., (PhD) L.Mingishov.
“Ma’naviy-ma’rifiy faoliyatning strategik boshqaruvi” moduli: p.f.d., prof. M.Quronov.
“Tuyutorlar faoliyatini boshqarish va nazorat qilish” moduli: f.f.f.d., (PhD) M.A.Yunusov.
“Oliy ta’lim muassasalarida “Yashil madaniyat”ni shakllantirish vazifalari” moduli: i.f.f.d., (PhD) L.Mingishov

Taqrizchilar: f.f.d., R.Xudoyberganov
p.f.d., prof. F.Zakirova

O‘quv dasturi Oliy ta’lim tizimi kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti
Ilmiy-metodik Kengashining qarori bilan tasdiqqa tavsiya qilingan.
(2024-yil “13” noyabrda 2 -sonli bayonnoma)

KIRISH

Dastur O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrda tasdiqlangan “Ta’lim to‘g‘risida” Qonuni, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015-yil 12-iyundagi “Oliy ta’lim muassasalarining rahbar va pedagog kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish to‘g‘risida” PF-4732-son, 2019-yil 27-avgustdagi “Oliy ta’lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to‘g‘risida” PF-5789-son, 2019-yil 8-oktabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida” PF-5847-son, 2020-yil 29-oktabrdagi “Ilm-fanni 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida” PF-6097-son, 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida” PF-60-son, 2023-yil 25-yanvardagi “Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari faoliyatini samarali yo‘lga qo‘yishga doir birinchi navbatdagi tashkiliy chora-tadbirlar to‘g‘risida” PF-14-son, 2023-yil 11-sentabrdagi ““O‘zbekiston-2030” strategiyasi to‘g‘risida” PF-158-son Farmonlari, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 21-iyundagi “Aholi va davlat xizmatchilarining korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi bilimlarini uzluksiz oshirish tizimini joriy qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida” PQ-228-son, 2021-yil 17-fevraldagi “Sun’iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to‘g‘risida” PQ-4996-son, 2019-yil 11-iyuldagi “Oliy va o‘rta maxsus ta’lim tizimiga boshqaruvning yangi tamoyillarini joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4391-son, 2021-yil 26-martdagi “Ma’naviy-ma’rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” PQ-5040-son Qarorlari hamda O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 23-sentabrdagi “Oliy ta’lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida” 797-son, 2024-yil 11-iyuldagi “Oliy ta’lim tashkilotlari rahbar va pedagog kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini samarali tashkil qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 415-son Qarorlarida belgilangan ustuvor vazifalar mazmunidan kelib chiqqan holda tuzilgan bo‘lib, u oliy ta’lim muassasalari pedagog kadrlarining kasb mahorati hamda innovatsion kompetentligini rivojlantirish, sohaga oid ilg‘or xorijiy tajribalar, yangi bilim va malakalarni o‘zlashtirish, shuningdek amaliyotga joriy etish ko‘nikmalarini takomillashtirishni maqsad qiladi.

Dastur mazmunida yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi va jamiyatning ma’naviy asoslari, oliy ta’limning normativ-huquqiy asoslari, oliy

ta'lim tashkilotlarida korrupsiya va manfaatlar to'qnashuvining oldini olish, ta'lim menejerining innovatsion faoliyati, kompetentligi, professionalligi, oliy ta'limni boshqarishda raqamli texnologiyalar, boshqaruv psixologiyasi va liderlik masalalari qamrab olinadi.

Dastur doirasida berilayotgan mavzular tinglovchilarni oliy ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tizimli tashkil etish, ma'naviy-ma'rifiy faoliyatning strategik boshqaruvi, tuyutorlar faoliyatini boshqarish va nazorat qilish, oliy ta'lim muassasalarida "Yashil madaniyat"ni shakllantirish vazifalari bo'yicha zaruriy yangi bilim, ko'nikma va malakalarni hamda kompetensiyalarni o'zlashtirishga xizmat qiladi.

Qayta tayyorlash va malaka oshirish kursi quyidagi o'quv modullaridan iborat:

1.1. Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi va jamiyatning ma'naviy asoslari.

1.2. Oliy ta'limning normativ huquqiy asoslari.

1.3. Oliy ta'lim tashkilotlarida korrupsiya va manfaatlar to'qnashuvining oldini olish.

1.4. Ta'lim menejerining innovatsion faoliyati, kompetentligi, professionalligi.

1.5. Oliy ta'limni boshqarishda raqamli texnologiyalar.

1.6. Boshqaruv psixologiyasi va liderlik.

1.7. Oliy ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tizimli tashkil etish.

1.8. Ma'naviy-ma'rifiy faoliyatning strategik boshqaruvi.

1.9. Tuyutorlar faoliyatini boshqarish va nazorat qilish.

1.10. Oliy ta'lim muassasalarida "Yashil madaniyat"ni shakllantirish vazifalari.

Kursning maqsadi va vazifalari

"Ma'naviy-ma'rifiy faoliyat menejmenti" kursining maqsadi – oliy ta'lim muassasalarida faoliyat ko'rsatayotgan yoshlar masalalari va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha prorektor, ma'naviyat ishlari bo'yicha dekan o'rinbosarlari, yoshlar masalalari va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha mas'ul rahbarlarning kasbiy kompetentligini shakllantirish asosida ularda ta'lim-tarbiya jarayonlarini samarali boshqarish malakalarini egallashlariga qaratilgan.

"Ma'naviy-ma'rifiy faoliyat menejmenti" kursining vazifasi – oliy ta'lim muassasalarining yoshlar masalalari va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha prorektor, ma'naviyat ishlari bo'yicha dekan o'rinbosarlari, yoshlar masalalari va

ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha mas'ul rahbarlarda ta'lim-tarbiya jarayonlarini tashkil etishning me'yoriy-huquqiy asoslarini o'zlashtirish, ta'lim muassasasida boshqaruv faoliyatini tashkil etish va olib borish bo'yicha amaliy ko'nikma va malakalarni shakllantirishga qaratilgan.

Kurs yakunida tinglovchilarning bilim, ko'nikma va malakalariga hamda kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar:

Qayta tayyorlash va malaka oshirish kursining o'quv modullari bo'yicha tinglovchilar quyidagi yangi bilim, ko'nikma, malaka hamda kompetensiyalarga ega bo'lishlari talab etiladi:

Tinglovchi:

- Yangi O'zbekiston" konsepsiyasi, uning mazmun mohiyati va asosiy tamoyillarini;
- O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida inson va fuqaroning asosiy huquqlari, erkinliklari va burchlarini;
- O'zbekiston Respublikasining zamonaviy konstitutsionalizmini;
- aholi talablariga va xalqaro standartlarga to'liq javob beradigan ta'lim, tibbiyot va ijtimoiy himoya tizimini tashkil qilishni;
- O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida ma'muriy-hududiy va davlat tuzilishi masalalarini;
- jamiyatning iqtisodiy negizlarini;
- siyosiy va huquqiy islohotlar, davlat boshqaruvi tizimining takomillashtirilishini;
- O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi va uning mohiyatini;
- O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining asosiy prinsiplarini;
- Oliy ta'lim sohasiga oid qonun hujjatlari va ularning mazmunini;
- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining oliy ta'lim tizimiga oid farmonlari, qarorlarini;
- O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining oliy ta'lim tizimiga tegishli qarorlarini;
- Oliy ta'lim, fan va innovatsiya vazirligining ta'lim jarayonlarini rejalashtirish va tashkil etishga oid buyruqlarini;
- Davlat ta'lim standartlari, ta'lim yo'nalishlari va magistratura mutaxassisliklarining Malaka talablari, o'quv rejalari, fan dasturlari va ularga qo'yiladigan talablarni, o'quv yuklamalarini rejalashtirish va ularning bajarilishini nazorat qilish usullarini;
- oliy ta'lim tizimida korrupsiya va korrupsiyaga oid huquqbuzarliklarga qarshi kurashish vazifalari, mazmun-mohiyati, yuzaga kelish sabablari, ijtimoiy-huquqiy omillarini;
- O'zbekiston Respublikasining "Ilm-fan va ilmiy faoliyat to'g'risida" hamda "Innovatsion faoliyat to'g'risida" Qonunlari hamda O'zbekiston Respublikasida ilm-fanni 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasining mazmuni

va mohiyatini;

- “Yashil” madaniyatni shakllantirish masalalarini;
- ta’lim menejeri innovatsion faoliyatining funksiyalari, bosqichlari, shakllarini;
- innovatsion kompetentlik va uning o‘ziga xos xususiyatlarini;
- ta’lim menejerining innovatsion faoliyatida kasbiy professionallik va uning tarkibiy qismlari, professionallikka erishish darajalari, ko‘rsatkichlari, texnikasini;
- raqamlashtirish va raqamli transformatsiyaga kirish: asosiy ta’riflar, tushunchalar, maqsad va vazifalarni;
- raqamli transformatsiyaning asosiy komponentlarini;
- murakkab infratuzilma va platformalarni;
- oliy ta’limni boshqarish axborot tizimi (HEMIS) va uning rolini;
- transformatsiyada raqamli texnologiyalarni;
- ta’limdagi sun’iy intellektning xususiyatlarini;
- ta’limda sun’iy intellektni qo‘llashning asosiy yo‘nalishlarini;
- Katta ma’lumotlar (Big Data) va ilg‘or analitikani;
- oliy ta’limda AR/VR texnologiyalari hamda raqamli egizaklarni;
- ochiq ta’lim resurslari (OER) va ulardan foydalanish litsenziyalarini;
- buyumlar interneti (IoT) va “aqlli” kampuslarni;
- bilimlarni sinash va baholashning aqlli tizimlarini;
- boshqaruv jarayonini tashkil etishning psixologik omillarini;
- tashkilotda boshqaruv va menejmentning umumiy xususiyatlarini;
- rahbar va unga qo‘yiladigan psixologik talablarni;
- boshqaruvda liderlik va rahbarlik uslublarini;
- oliy ta’limni boshqarishga tizimli tahlil asoslarini;
- tizim darajalari va ierarxiyalari nazariyasini;
- ta’lim jarayonida strategik qarorlar qabul qilish va farsaytning mazmunini;
- oliy ta’lim muassasalarida ma’naviy-ma’rifiy ishlarni tashkil etishga oid normativ huquqiy asoslarini;
- oliy ta’lim tizimida ma’naviy-ma’rifiy ishlarni tartibga soluvchi normativ - huquqiy xujjatlar tushunchasini;
- oliy ta’lim muassasalarida ma’naviy-ma’rifiy ishlarni tashkil etishdagi muammo va ularning yechimlari bo‘yicha yangicha yondashuvlarni;
- kitobxoblik mutolaa madaniyatini;
- ijtimoiy media orqali ta’limda axborot tarqatishning zamonaviy usullarini;
- oliy ta’lim muassasalarida “Uzluksiz ma’naviy tarbiya Konsepsiyasi”ni amalga oshirish mexanizimlarini;
- oliy ta’lim muassasalarida tyutorlik tizimi: amaliyot tahlili, muammo va echimlarni;
- ma’naviy-axloqiy tarbiya natijadorligini o‘lchash, samaradorlik auditini;
- tuyutorlik tizimining ta’lim muassasasidagi o‘rni va ahamiyatini;
- talabalar bilan ishlashda individual va jamoaviy yondashuvlarni;
- tuyutorlar tomonidan amalga oshiriladigan ma’naviy-ma’rifiy tadbirlar rejalarini;

- stress va nizolarni boshqarish strategiyalarini;
- tuyutorlarning ish faoliyatini nazorat qilish mezonlarini;
- motivatsiya strategiyalari va individual yondashuvlarni;
- yashil madaniyat: tushunchasi, mohiyati va ahamiyatini;
- ekologik ong va yashil madaniyatning ijtimoiy va axloqiy tamoyillarini;
- barqaror rivojlanish maqsadlari va yashil madaniyat o'rtasidagi bog'liqlikni;
- ta'lim muassasasida suv, energiya va materiallarni tejash strategiyalarini;
- yashil madaniyatni rivojlantirishda rahbarlarning roli va mas'uliyatini;
- oliy ta'limda yashil iqtisodiyotga o'tish yo'llarini **bilishi** lozim.

Tinglovchi:

- O'zbekiston-2030" strategiyasining mazmun-mohiyatini yoritib berish;
- O'zbekistonning xalqaro maydondagi siyosiy va iqtisodiy aloqalarini tahlil etish va baholash;
- milliy ma'naviyat va qadriyatlar, yangi O'zbekistonning ma'naviy va madaniy tiklanish dasturlari bilan ishlash;
- O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining Oliy ta'lim tizimiga tegishli qarorlari asosida ta'lim-tarbiya jarayonlarini tashkil etish;
- xorijiy tajribalar asosida malaka talablari, o'quv rejalari va fan dasturlarini takomillashtirish;
- oliy ta'lim tizimida manfaatlar to'qnashuviga yo'l qo'yilganlik holatlarining ko'rinishi, manfaatlar to'qnashuvi yuzaga kelishi mumkin bo'lgan sohalar, ularni oldini olish va bartaraf etish uchun qo'llanilishi lozim bo'lgan chora-tadbirlarning mazmun-mohiyatini yoritib berish;
- zamonaviy ta'lim menejerining innovatsion kompetentligi mazmuni va mohiyati, shakllanish bosqichlari, shakllarini ochib berish;
- ta'lim menejerining innovatsion faoliyatida kasbiy professionallik va uning tarkibiy qismlari, professionallikka erishish darajalari, ko'rsatkichlarini tahlil etish hamda texnikasini qo'llash;
- oliy ta'lim muassasasida o'zgarishlarni boshqarish va raqamli madaniyatni shakllantirish;
- bulutli infratuzilma (IaaS, PaaS, SaaS) va uni oliy ta'lim muassasalarida qo'llash prinsiplariga rioya etish;
- kiberxavfsizlik orqali ma'lumotlarni himoya qilish;
- zamonaviy ta'lim tizimida sun'iy intellekt (AI) ning ahamiyatini ochib berish va baholash;
- boshqaruv faoliyatining psixologik jihatlarini tahlil etish;
- boshqaruv psixologiyasining mohiyatini ochib berish;
- boshqaruv usullarini qo'llash;
- boshqaruv samaradorligini ta'minlaydigan shaxs sifatleri tavsifini amalga oshirish;

- tashkilotda jamoa va guruhlarni boshqarishning o'ziga xosligini tahlil qilish va baholash;
- guruhning samarali faoliyatiga to'sqinlik qiluvchi omillarning psixologik tahlil etish;
- muzokara modellari, muzokara uslublaridan foydalanish;
- tizim darajalari va ierarxiyalari nazariyasi: universitetda vertikal va gorizontal boshqaruv tuzilmasini tahlil qilish;
- ta'lim sifatini ta'minlashda strategik qarorlar qabul qilish va forsayt texnologiyalardan foydalanish;
- normativ-huquqiy xujjatlarning turlaridan foydalanish;
- oliy ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tashkil etishdagi muammolarni tahlil etish va ularning yechimlarini topish;
- mafkuraviy xurujlarga qarshi milliy g'oya asosida birgalikda kurashishda ma'naviy tarbiyaning uzviyligini ta'minlash;
- ma'naviy indikatorlarni yaratish;
- ijtimoiy media vositalarini ta'limga tadbiq etish;
- oliy ta'lim muassasalarida "Jaholatga qarshi ma'rifat" texnologiyasini amalga oshirish yo'llari (keys, muammoli vaziyatlar, rolli o'yinlar, "1 tahdidga 5 zarba") dan samarali foydalanish;
- tuyutorlar faoliyatini tashkil etish va rejalashtirish;
- talabalar orasida g'oyaviy immunitetni oshirish usullaridan foydalanish;
- ijtimoiy tarmoqlarda talabalarning ma'naviy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash;
- ekologik bilimlarni tarqatish va talabalarda yashil turmush ko'nikmalarini shakllantirish;
- tuyutorlarning ish natijalarini tahlil qilish va hisobot berish;
- oliy ta'lim muassasalarida yashil madaniyatni shakllantirish strategiyalarini ishlab chiqish;
- oliy ta'lim muassasalarida ekologik siyosatni amalga oshirish *ko'nikmalariga* ega bo'lishi lozim.

Tinglovchi:

- O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasidagi asosiy o'zgarishlarni tahlil qilish va ularning zarurligini muhokama etish;
- mamlakatimizning raqamli va harbiy-tibbiy infratuzilmasini takomillashtirishga oid chora tadbirlar bilan ishlash;
- davlat hokimiyatining tashkil etilishining konstitutsiyaviy asoslarini o'zlashtirish;
- Oliy ta'lim, fan va innovatsiya vazirligining ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etishga oid buyruqlari, Davlat ta'lim standartlari, ta'lim yo'nalishlarining va magistratura mutaxassisliklarining malaka talablari, o'quv rejalar va fan dasturlarini takomillashtirish;
- o'quv yuklamalarni rejalashtirish va ularning bajarilishini nazorat qilish;

- me'yoriy uslubiy hujjatlarni ishlab chiqish amaliyotini takomillashtirish mexanizmlarini tahlil etish;

- korrupsiyaga qarshi kurashish ichki tizimining huquqiy asoslarini shakllantirishda xalqaro tajribalardan samarali foydalanish;

- ta'lim menejerining kasbiy professionalligi mazmuni va uni innovatsion faoliyatda (boshqaruvda, ishlarni NOT prinsiplari asosida tashkillashtirishda, xodimlar bilan ishlashda, shaxs va jamoaga ta'sir etishda) namoyon bo'lishini tahlil etish va baholash;

- ta'lim menejerining innovatsion faoliyatida aktyorlik va rejissyorlik elementlaridan foydalanish, ijodkorlik, novatorlik g'oyalarini qo'llab-quvvatlash;

- raqamli transformatsiyada kontentning rolini yoritib berish;

- sun'iy intellektning asosiy xususiyatlarini baholash;

- raqamli kontentni yaratish, boshqarish va tarqatish;

- malaka oshirish kurslarini tashkil etishda mobil ta'lim texnologiyalaridan foydalanish;

- rahbar faoliyatini psixologik tavsiflash;

- shaxsning individual-psixologik, ijtimoiy-psixologik xususiyatlarini ajratish;

- shaxsning ijtimoiy-psixologik sifatlariga individual xususiyatlarning ta'sirini o'rganish;

- rahbarning shaxsiy sifatlarini baholash;

- boshqaruv muloqotining ilmiy-amaliy jihatlarini tahlil etish;

- boshqaruv uslublarining psixologik xususiyatlarini o'zlashtirish;

- guruhdagi tarkibiy elementlar tahlilini amalga oshirish;

- guruhda axborot almashinuv jarayoni tahlil qilish;

- oliy ta'limni boshqarishda tizimli tahlil va tizimli yondashuvni qo'llash;

- ta'lim tashkilotining ichki baholashini tashkil etish, zarur ma'lumotlarni olish, o'rganish, tahlil qilish va ichki baholash hisobotni tayyorlash;

- normativ huquqiy xujjatlarga qo'yiladigan talablarga rioya etish;

- oliy ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tashkil etishdagi dolzarb vazifalarni amalga oshirish;

- ma'naviy indikatorlarni yaratish;

- ta'lim muassasalarida ijtimoiy media platformalarining o'rnini yoritib berish;

- oliy ta'lim muassasalarida "Uzluksiz ma'naviy tarbiya Konsepsiyasi"ni amalga oshirishni boshqaruv tizimini yo'lga qo'yish;

- oliy ta'lim muassasasi "Ma'naviyat sektori" faoliyatini tashkil qilish va boshqarish;

- madaniy-ma'rifiy tadbirlarni tashkil etish va ularning talabalarga ta'sirini o'rganish;

- tuyutorlarning talabalarga yetakchilik va motivatsiya berishdagi rolini tahlil etish va baholash;

- tuyutorlik faoliyatini nazorat qilish va samaradorligini baholash;

- Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter, Telegram, YouTube kabi platformalarning ta'limdagi imkoniyatlaridan foydalanish;
- yashil madaniyatga oid tadbirlarni tashkil qilish;
- oliy ta'lim muassasalarida energiya va resurslardan samarali foydalanish **malakalariga** ega bo'lishi lozim.

Tinglovchi:

- 2030-yilgacha O'zbekiston Respublikasining yashil iqtisodiyotga o'tish va ekologik barqarorlikga erishish strategiyasi mohiyati bilan tanishish;
- "Yashil" va inklyuziv iqtisodiy o'sish tamoyillariga asoslangan yuqori iqtisodiy o'sish dasturlari va ularning amaliyotga tadbqiq etish istiqbollari belgilash;
- yoshlar ma'naviyatini oshirish bo'yicha davlat dasturlari yuzasidan muhokama tashkil etish va ularni amaliyotda qo'llash;
- O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiya vazirligining buyruqlari asosida ta'lim-tarbiya jarayonlarini tashkil etish;
- Davlat ta'lim standartlari, malaka talablari, o'quv rejalar va fan dasturlar asosida fanning ishchi dasturini ishlab chiqish, amal qilish va ularni ijrosini ta'minlash;
- korrupsiyaviy xavf-xatarlarni aniqlash, ularni majburiy baholash, korrupsiya xavfi yuqori hisoblangan lavozimlar ro'yhatini shakllantirish, xavflar darajasini pasaytirish chora tadbirlarini amalga oshirish;
- ta'lim menejerining professionalligida talant, tajriba va javobgarlik birligi, diqqatini jalb etish usullarini egallash;
- muvaffaqiyatli raqamli transformatsiya misollari va keyslar yaratish;
- onlayn-dasturlar va gibridd formatlarni boshqarishning eng yaxshi tajribalarini amaliyotga tadbqiq etish;
- ta'lim sohasida sun'iy intellektdan foydalanishning afzalliklari va kamchiliklari aniqlash;
- oliy ta'limni boshqarish axborot tizimi (HEMIS) orqali ma'muriy va ta'lim jarayonlarini boshqarish hamda oliy ta'lim muassasasi samaradorlik ko'rsatkichlarini monitoring qilish;
- boshqaruvda liderlik va rahbarlik uslublaridan samarali foydalanish;
- boshqaruv strategiyasini joriy etish va amalga oshirish;
- muzokaralardagi qiyinchiliklar, to'siqlar, mojarolar, manipulyatsiyalarni oldini olish;
- talabalarni Vatanga sadoqat, o'zaro mehr oqibat, yuksak mas'uliyat, bag'rikenglik, sog'lom dunyoqarash, kitobxonlik va media madaniyat, shukronalik, huquqiy, siyosiy, AKT savodxonligi, innovatsion fikrlash, vatan taraqqiyotiga daxldorlik, yot g'oyalarga qarshi mafkuraviy immunitetini mustahkamlash borasidagi ishlarni amalga oshirish;
- oliy ta'lim muassasalarni m'naviyat va marifat, madaniyat o'chog'iga aylantirish uchun ta'lim-tarbiyaning interaktiv usullarini joriy qilish;
- jamoatchilik, mahalla va ota-onalar bilan ishlash mexanizmlarini

amaliyotga joriy etish;

- oliy ta'lim muassasasida Uzluksiz ma'naviy tarbiya jarayoni samaradorligining funksional KPI tizimini yo'lga qo'yish;

- oliy ta'lim muassasasini m'naviy-ma'rifiy faoliyatning rivojlanish strategiyasini shakllantirish;

- tuyutorlar faoliyatida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish;

- Digital vositalar va platformalardan foydalanish;

- tuyutorlik tizimining ta'lim sifatiga ta'sirini tahlil etish va baholash;

- elektron hujjat aylanishi va ish jarayonlarini raqamlashtirish;

- tuyutorlik faoliyatida kuzatuv va monitoring tizimlarining ahamiyatini ochib berish;

- oliy ta'limda ekologik etika va yashil qadriyatlarni targ'ib qilish;

- yashil madaniyatni rivojlantirish uchun strategik rejalashtirish va maqsadlarni belgilas;

- ekologik infratuzilmani rivojlantirish va barqaror boshqaruv tamoyillarini joriy etish **kompetensiyalariga** ega bo'lishi lozim.

Kurs hajmi

Qayta tayyorlash va malaka oshirish kursi 288 soatni tashkil etadi. Bunda o'quv dasturining 144 soat hajmi ishdan ajralmagan holda mustaqil malaka oshirish usullari asosida, 144 soati to'g'ridan-to'g'ri (bevosita) malaka oshirish shaklida ishdan ajragan holda amalga oshiriladi. Malaka oshirishning bevosita shaklida bir haftadagi o'quv yuklamasining eng yuqori hajmi 36 soatni tashkil etadi. Attestatsiyadan muvaffaqiyatli o'tgan kurs tinglovchilariga O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015 yil 12 iyundagi PF-4732-son Farmoni 3-ilovasi bilan tasdiqlangan davlat namunasidagi malaka attestati beriladi.

“MA’NAVIY-MA’RIFIY FAOLIYAT MENEJMENTI” YO‘NALISHI BO‘YICHA QAYTA TAYYORLASH VA MALAKA OSHIRISH KURSINING O‘QUV MODULLARI VA ULARNING MAZMUNI

1.1. Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi va jamiyat rivojining ma’naviy asoslari.

“Yangi O‘zbekiston” konsepsiyasi, uning mazmun mohiyati va asosiy tamoyillari. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasini amalga oshirish jarayoni va oqibatlar. “O‘zbekiston-2030” strategiyasining ahamiyati. Mamlakatimizda barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash va aholi turmush darajasini oshirish. Aholi talablariga va xalqaro standartlarga to'liq javob beradigan ta'lim, tibbiyot va ijtimoiy

himoya tizimini tashkil qilish. Aholi uchun qulay ekologik sharoitlarni yaratish va xalq xizmatidagi adolatli va zamonaviy davlatni barpo etish. Mamlakatning suvereniteti va xavfsizligini kafolatli ta'minlash.

Huquqiy davlat va qonun ustuvorligi. Siyosiy va huquqiy islohotlar, davlat boshqaruvi tizimining takomillashtirilishi. Qonun ustuvorligini ta'minlash, xalq xizmatidagi davlat boshqaruvini tashkil etish. O'zbekiston Respublikasining zamonaviy konstitutsionalizmi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasidagi asosiy o'zgarishlar va ularning zaruriyati. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida inson va fuqaroning asosiy huquqlari, erkinliklari va burchlari. Jamiyatning iqtisodiy negizlari. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida ma'muriy-hududiy va davlat tuzilishi masalalari. Davlat hokimiyatining tashkil etilishining konstitutsiyaviy asoslari.

2030-yilgacha O'zbekiston Respublikasining yashil iqtisodiyotga o'tish va ekologik barqarorlikga erishish strategiyasi. "Yashil" va inklyuziv iqtisodiy o'sish tamoyillariga asoslangan yuqori iqtisodiy o'sish dasturlari va ularning amaliyotga tadbiq etish istiqbollari, "Yashil" madaniyatni shakllantirish masalalari.

Ijtimoiy rivojlanish va inson kapitali, yangi avlod kadrlarini tayyorlash. Ayollar va yoshlarni qo'llab-quvvatlash, gender tenglik va yoshlar siyosati. Yoshlarning mamlakat rivojidagi roli. Yoshlar ma'naviyatini oshirish bo'yicha davlat dasturlari.

Milliy ma'naviyat va qadriyatlar, yangi O'zbekistonning ma'naviy va madaniy tiklanish dasturlari. Global jarayonlar va O'zbekistonning o'rni, O'zbekistonning xalqaro maydondagi siyosiy va iqtisodiy aloqalari. "Xavfsiz va tinchliksevar davlat" tamoyiliga asoslangan siyosatni izchil davom ettirish. Mamlakatimizning raqamli va harbiy-tibbiy infratuzilmasini takomillashtirishga oid chora tadbirlar.

1.2. Oliy ta'limning normativ huquqiy asoslari.

Oliy ta'lim sohasiga oid qonun hujjatlarining umumiy tavsifi. Oliy ta'lim tizimini tartibga soluvchi normativ - huquqiy hujjatlar tushunchasi. Normativ-huquqiy hujjatlarining turlari. Normativ huquqiy hujjatlarga qo'yiladigan talablar. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni. Ta'lim jarayoni ishtirokchilarini ijtimoiy himoya qilish. Ta'lim to'g'risidagi qonun hujjatlarini buzganlik uchun javobgarlik.

O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi va uning mohiyati. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy ta'lim tizimiga oid farmonlari va qarorlari. Oliy ta'lim sohasiga oid qonunosti hujjatlari va ularning turlari. Davlat oliy ta'lim muassasalarining akademik va tashkiliy-boshqaruv mustaqilligini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar. Davlat oliy ta'lim muassasalariga moliyaviy mustaqillik berish chora-tadbirlari.

Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining buyruqlari. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiya vazirligining ta'lim va tarbiya jarayonlarini tashkil etishga oid buyruqlari. Davlat ta'lim standartlari, ta'lim

yo'nalishlari va magistratura mutaxassisliklarining Malaka talablari, o'quv rejalar, fan dasturlari va ularga qo'yiladigan talablar. O'quv yuklamalarini rejalashtirish va ularning bajarilishini nazorat qilish usullari. OTMlarning lokal hujjatlari (Ustav, Ichki tartib qoidalar).

Meyoriy uslubiy hujjatlarni ishlab chiqish amaliyotini takomillashtirish mexanizmlari. Ta'lim yo'nalishlari va magistratura mutaxassisliklarining Malaka talablari, o'quv rejalar va fan dasturlarini ishlab chiqish. Xorijiy tajribalar asosida Malaka talablari, o'quv rejalar va fan dasturlarini takomillashtirish.

1.3. Oliy ta'lim tashkilotlarida korrupsiya va manfaatlar to'qnashuvining oldini olish.

Oliy ta'lim tizimida korrupsiya va korrupsiyaga oid huquqbuzarliklarga qarshi kurashish vazifalari, mazmun-mohiyati, yuzaga kelish sabablari, ijtimoiy-huquqiy omillari.

Oliy ta'lim tizimida manfaatlar to'qnashuviga yo'l qo'yilganlik holatlarining ko'rinishi, manfaatlar to'qnashuvi yuzaga kelishi mumkin bo'lgan sohalar, ularni oldini olish va bartaraf etish uchun qo'llanilishi lozim bo'lgan chora-tadbirlarning mazmun-mohiyati, fuqarolarni ishga qabul qilish jarayonlarini nazoratga olinishini ta'minlash (nomzodlarni tekshirish tartibi), ushbu sohada qo'llanishi lozim bo'lgan xorij tajribasi.

Korrupsiyaga qarshi kurashish ichki tizimining huquqiy asoslarini shakllantirishda xalqaro tajribaning ahamiyati, korrupsiyaviy xavf-xatarlarni aniqlash, ularni majburiy baholash, korrupsiya xavfi yuqori hisoblangan lavozimlar ro'yhatini shakllantirish, xavflar darajasini pasaytirish chora tadbirlarini amalga oshirish tartibi.

1.4. Ta'lim menejerining innovatsion faoliyati, kompetentligi, professionalligi.

Ta'lim menejeri innovatsion faoliyatining o'ziga xos ko'rsatkichlari. Ta'lim menejerining innovatsion faoliyati tushunchasi. Innovatsiyani ta'lim menejeri faoliyatida tutgan o'rni, ahamiyati. Ta'lim menejeri innovatsion faoliyatining funksiyalari, bosqichlari, shakllari. Ta'lim menejerining faoliyatida andragogikaning ahamiyati.

Innovatsion kompetentlik – innovatsion faoliyatning poydevori sifatida. Innovatsion kompetentlik va uning o'ziga xos xususiyatlari. Zamonaviy ta'lim menejerining innovatsion kompetentligi mazmuni va mohiyati, shakllanish bosqichlari, shakllari. Ta'lim jarayonini innovatsion tashkil etish va boshqarishda xalqaro tajribalar.

Ta'lim menejeri professionaligi. Innovatsion faoliyat ta'lim menejeri professionaligining asosi. Ta'lim menejerining innovatsion faoliyatida kasbiy professionallik va uning tarkibiy qismlari, professionallikka erishish darajalari, ko'rsatkichlari, texnikasi. Ta'lim menejerining kasbiy professionalligi mazmuni va uni innovatsion faoliyatda (boshqaruvda, ishlarni NOT prinsiplari asosida

tashkillashtirishda, xodimlar bilan ishlashda, shaxs va jamoaga ta'sir etishda) namoyon bo'lishi.

Ta'lim menejerining professional boshqaruv mahorati, texnikasi, uslublari. Ta'lim menejeri faoliyatida kasbiy va malakaviy salohiyatining o'rni va roli, muomala va o'zaro munosabatning mohiyati, ularning rahbar faoliyatidagi o'rni. Xizmatdagi munosabat va muomala odobi: yoqtirish va yoqtirmaslik, moslashish, maslakdoshlik, psixologik muxit: munosabat va muomala o'rnatishdagi qiyinchiliklar va ularni bartaraf etish yo'llari. Menejer nafosati va odobini shakllantirish, rivojlantirish yo'llari hamda unga erishish shart-sharoitlari.

Ta'lim menejeri faoliyatidagi muammolarni bartaraf etish usullari. Ta'lim menejerining innovatsion faoliyatida aktyorlik va rejissorlik elementlaridan foydalanish, ijodkorlik, novatorlik. Innovatsion rivojlanish va novatorlik g'oyalarini qo'llab-quvvatlash mazmuni, shakl va usullari. Ta'lim menejeri faoliyatida uchraydigan to'siqlarning xilma-xilligi va o'ziga xos xususiyatlari, sabablarini amaliy tomonlarini yoritilishi, ularni yechish bosqichlarini guruh bilan birgalikda aniqlanishi. Yosh rahbarlar faoliyatida odatda yo'l qo'yiladigan xatolar va ularni yengish yo'llari.

Ta'lim menejerining jamoani boshqarishdagi professionalligi. Ta'lim menejerining professionalligida talant, tajriba va javobgarlik birligi, diqqatini jalb etish usullari va ularni egallash yo'llari. Muammoli xodimlar va vaziyat. Muammoli vaziyat belgilari. Namunali va muammoli xodimlar, ular bilan ishlashning o'ziga xos xususiyatlari. Muammoli xodimlar bilan ishlash texnikasi. "Muammoli xodimlar tiplari". "X", "Y", "Z" nazariyalari (insonning mehnatga bo'lgan munosabatini aniqlashga qaratilgan).

1.5. Oliy ta'limni boshqarishda raqamli texnologiyalar.

Raqamlashtirish va raqamli transformatsiyaga kirish: asosiy ta'riflar, tushunchalar, maqsad va vazifalar. Oliy ta'limda raqamli transformatsiyaning xususiyatlari (yangi talablar va chaqiriqlar). Rahbarlar va o'qituvchilarning raqamli kompetentligi. Menejerlar va pedagoglar uchun raqamli savodxonlikning ahamiyati. Xodimlar malakasini oshirishning asosiy yo'nalishlari. Oliy ta'lim muassasasida o'zgarishlarni boshqarish va raqamli madaniyatni shakllantirish.

Raqamli transformatsiyaning asosiy komponentlari. Infratuzilma, platformalar, texnologiyalar, kontent o'zaro bog'liq tarkibiy qismlar sifatida. Tashkiliy va normativ-huquqiy jihatlar (akkreditatsiya, raqamli xizmatlarni litsenziyalash). Murakkab infratuzilma va platformalar. Asosiy yechimlar sharhi: ERP, CRM, BPR. Bulutli infratuzilma (IaaS, PaaS, SaaS) va uni oliy ta'lim muassasalarida qo'llash prinsiplari. Kiberxavfsizlik va ma'lumotlarni himoya qilish. Murakkab infratuzilma va platformalar. Oliy ta'limni boshqarish axborot tizimi (HEMIS) va uning roli: ma'muriy va ta'lim jarayonlarini boshqarish hamda oliy ta'lim muassasasi samaradorlik ko'rsatkichlarini monitoring qilish. Muvaffaqiyatli raqamli

transformatsiya misollari va keyslar. Dunyo va mintaqadagi yetakchi oliy ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalarni joriy etish misollari.

Transformatsiyada raqamli texnologiyalar. Zamonaviy ta'lim tizimida sun'iy intellekt (AI) ning ahamiyati. Katta ma'lumotlar (Big Data) va ilg'or analitika. Oliy ta'limda AR/VR texnologiyalari hamda raqamli egizaklar. Taqsimlangan reyestrlar texnologiyalari (blokcheyn): raqamli diplomlar, mikrokredenshllar. Additiv texnologiyalar: ta'lim jarayoni va ilmiy tadqiqotlardagi amaliy misollar. Buyumlar interneti (IoT) va "aqlli" kampuslar. Jarayonlarni robotlashtirish (RPA): ma'muriy ishlarning rutinasini kamaytirish, elektron hujjat aylanishi.

Ta'limdagi sun'iy intellektning xususiyatlari. Sun'iy intellektning asosiy xususiyatlari. Ta'lim sohasida sun'iy intellektdan foydalanishning afzalliklari va kamchiliklari. Pedagogik jarayonda sun'iy intellektningning roli. Ta'limda sun'iy intellektni qo'llashning asosiy yo'nalishlari. Bilimlarni sinash va baholashning aqlli tizimlari. Ta'limda sun'iy intellektningdan foydalanish istiqbollari va xavflari.

Raqamli transformatsiyada kontentning roli. Raqamli kontentni yaratish, boshqarish va tarqatish. Malaka oshirish kurslarini tashkil etishda mobil ta'lim texnologiyalaridan foydalanish. Ochiq ta'lim resurslari (OER) va ulardan foydalanish litsenziyalari. Turli toifadagi tinglovchilar uchun shaxsiylashtirilgan kontent. Onlayn-dasturlar va gibril formatlarni boshqarishning eng yaxshi tajribalari. O'qituvchilar va bitiruvchilarning raqamli kompetensiyalarini shakllantirish hamda mehnat bozoridagi talablar. Raqamli sertifikatlar va elektron diplomlar (Digital Credentials).

1.6. Boshqaruv psixologiyasi va liderlik.

Boshqaruv jarayonini tashkil etishning psixologik jihatlari. Tashkilotda boshqaruv va menejmentning umumiy xususiyatlari. Tashkiliy psixologiyaning tadqiqot sohasi va predmeti. Professional faoliyatning psixologik tuzilishi. Boshqaruv faoliyatining psixologik jihatlari. Boshqaruv psixologiyasining mohiyati. Tashkilotda shaxs boshqaruvning ham obyekti, ham subyekti sifatida. Shaxsning individual-psixologik, ijtimoiy-psixologik xususiyatlari. Shaxsning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari tipologiyasi. Shaxsning ijtimoiy-psixologik sifatlariga individual xususiyatlarning ta'siri.

Rahbarlik va boshqaruv muloqotining ilmiy-amaliy jihatlari. Muloqot ijtimoiy-psixologik hodisa sifatida. Faoliyat bilan muloqotning o'zaro aloqadorligi. Muloqotning asosiy funksiyalari. Muloqotning psixologik tuzilishi.

Boshqaruvda liderlik va rahbarlik uslublari. Menejer - shaxs sifatida. Rahbar shaxsi va boshqaruv uslublari. Tashkilotda rahbarlik va uning faoliyat psixologiyasi. Madaniyatli rahbarning psixologik portreti. Boshqaruv va menejment bo'yicha ta'lim. Rahbar va unga qo'yiladigan psixologik talablar. Rahbar faoliyatining psixologik tavsifi. Boshqaruv samaradorligini ta'minlaydigan shaxs sifatleri tavsifi. Rahbarning shaxsiy sifatlerini baholash.

Boshqaruv jarayonida muloqotdagi to'siqlar. Tashkilotni boshqarishda muzokaralar. Muzokaralarning mohiyati va tasnifi. Muzokara modellari. Muzokara uslublari. Muzokaralardagi qiyinchiliklar, to'siqlar, mojarolar, manipulyatsiyalar.

Tashkilotda jamoa va guruhlarini boshqarishning o'ziga xosligi. Guruxlar psixologiyasi. Kichik ijtimoiy guruh tashkilotning ijtimoiy-psixologik tavsifi sifatida. Guruhning samarali faoliyatiga to'sqinlik qiluvchi omillarning psixologik tahlili. Guruhdagi tarkibiy elementlar tahlili. Guruhda axborot almashinuv jarayoni tahlili. Kichik ijtimoiy guruh tashkilotning ijtimoiy-psixologik tavsifi sifatida. Guruhning samarali faoliyatiga to'sqinlik qiluvchi omillarning psixologik tahlili. Guruhda axborot almashinuv jarayoni tahlili.

Boshqaruv qarorlarni qabul qilish. Boshqaruvda liderlik va rahbarlik uslublari. Menejer modeli. Boshqaruv strategiyasi. Rahbarning tashkilotni strategik ko'ra bilishi va zimmasidagi vazifasini shakllantirishi. Strategiyani joriy etish va amalga oshirish. Boshqaruv usullari. Boshqaruv uslublarning psixologik xususiyatlari. Rahbarlik muloqoti va uning bosqichlari.

Boshqaruv faoliytda vaqtni boshqarishning ahamiyati (Time management). Vaqtni boshqarish. Shaxsiy motivatsiyalash uslublari. Majlislar o'tkazish texnologiyasi. Boshqaruvda nazoratni takomillashtirish. Insoniy munosabatlar boshqaruv omili sifatida. Oliy ta'limni boshqarishga tizimli tahlil asoslari. Oliy ta'limni boshqarishda tizimli yondashuv asoslari: tizim tushunchasi, uning elementlari va xossalari. Tizim darajalari va ierarxialari nazariyasi: universitetda vertikal va gorizontal boshqaruv tuzilmasini tahlil qilish. Oliy ta'limni boshqarishda tizimli tahlil va tizimli yondashuvni qo'llash.

1.7. Oliy ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tizimli tashkil etish.

Oliy ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tashkil normativ huquqiy asoslari. Oliy ta'lim tizimida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tartibga soluvchi normativ - huquqiy xujjatlar.

Oliy ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tashkil etishdagi dolzarb vazifalar. Bugun yoshlarda tarbiyalash lozim bo'lgan fazilatlar. Talabalarni Vatanga sadoqat, o'zaro mehr-oqibat, yuksak mas'uliyat, bag'rikenglik, sog'lom dunyoqarash, kitobxonlik va media madaniyat, shukronalik, huquqiy, siyosiy, AKT savodxonligi, innovatsion fikrlash, vatan taraqqiyotiga daxldorlik, yot g'oyalarga qarshi mafkuraviy immunitetini mustahkamlash borasida ishlarni tizimli tashkil etish masalalari.

Oliy ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tashkil etishdagi muammo va ularning yechimlari bo'yicha yangicha yondashuvlar.

Mafkuraviy xurujlarga qarshi milliy g'oya asosida birgalikda kurashishda ma'naviy tarbiyaning uzviyligini ta'minlash. Ma'naviy indikatorlarni yaratish.

Oliy ta'lim muassasalarini m'naviyat va marifat, madaniyat o'chog'iga aylantirish uchun ta'lim-tarbiyaning interaktiv usullarini joriy qilish. Kitobxonlik mutolaa madaniyatini oshirish.

Ta'lim muassasalarida ijtimoiy media platformalarining o'rni. Ijtimoiy media orqali ta'limda axborot tarqatishning zamonaviy usullari. Ijtimoiy media vositalari va ularning ta'limdagi qo'llanilishi. Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter, Telegram, YouTube kabi platformalar va ularning ta'limdagi imkoniyatlari.

1.8. Ma'naviy-ma'rifiy faoliyatning strategik boshqaruvi.

Prezident Sh.M.Mirziyoevning Respublika Ma'naviyat va ma'rifat kengashining kengaytirilgan majlisida so'zlagan ma'ruzasining yoshlar tarbiyasidagi konseptual mohiyati.

Oliy ta'lim muassasalarida "Uzluksiz ma'naviy tarbiya Konsepsiyasi"ni amalga oshirishni boshqaruv tizimi. Oliy ta'lim muassasasida Uzluksiz ma'naviy tarbiya jarayoni monitoringi.

Oliy ta'lim muassasasini m'naviy-ma'rifiy faoliyatning rivojlanish strategiyasini shakllantirish: OTMning joriy holati va salohiyatini tahlil qilish (m'naviy-ma'rifiy faoliyatni tahlil qilish, SWOT, PEST tahlili, KPI, SMART maqsadlar va boshqalar).

Oliy ta'lim muassasasida Uzluksiz ma'naviy tarbiya jarayoni samaradorligining funksional KPI tizimi.

Ma'naviy-axloqiy tarbiya natijadorligini o'lchash, samaradorlik auditi. Yoshlar va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha prorektor hamda dekan o'rinbosarining kasbiy kompetensiyalari.

Oliy ta'lim muassasasi "Ma'naviyat sektori" faoliyatini tashkil qilish va boshqarish. Oliy ta'lim muassasalarida "Jaholatga qarshi ma'rifat" texnologiyasini amalga oshirish yo'llari (keys, muammoli vaziyatlar, rolli o'yinlar, "1 tahdidga 5 zarba").

Oliy ta'lim muassasalarida tyutorlik tizimini boshqarish: muammo va echimlar.

1.9. Tuyutorlar faoliyatini boshqarish va nazorat qilish.

Tuyutorlik tizimining ta'lim muassasasidagi o'rni va ahamiyati. Tuyutorlar faoliyatini tashkil etish va rejalashtirish. Talabalar bilan ishlashda individual va jamoaviy yondashuvlar. Tuyutorlar tomonidan amalga oshiriladigan ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar rejalari.

Talabalar orasida g'oyaviy immunitetni oshirish usullari. Madaniy-ma'rifiy tadbirlarni tashkil etish va ularning talabalarga ta'siri. Tuyutorlarning talabalarga psixologik yordam ko'rsatish ko'nikmalari. Stress va nizolarni boshqarish strategiyalari.

Tuyutorlar faoliyatida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan

foydalanish. Digital vositalar va platformalardan foydalanish bo'yicha ko'nikmalar. Ijtimoiy tarmoqlarda talabalarning ma'naviy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash. Elektron hujjat aylanishi va ish jarayonlarini raqamlashtirish.

Tuyutorlik faoliyatini nazorat qilish va samaradorligini baholash. Tuyutorlarning ish faoliyatini nazorat qilish mezonlari. Tuyutorlarning ish natijalarini tahlil qilish va hisobot berish. Faoliyat samaradorligini oshirish uchun tahliliy yondashuvlar.

Tuyutorlarning talabalarga yetakchilik va motivatsiya berishdagi roli. Motivatsiya strategiyalari va individual yondashuvlar. Talabalarda jamoaviy ishlash ko'nikmalarini shakllantirish. Tuyutorlik tizimining ta'lim sifatiga ta'siri. Tuyutorlik faoliyatida kuzatuv va monitoring tizimlarining ahamiyati.

1.10. Oliy ta'lim muassasalarida “Yashil madaniyat” ni shakllantirish vazifalari.

Yashil madaniyat: tushunchasi, mohiyati va ahamiyati. Ekologik ong va yashil madaniyatning ijtimoiy va axloqiy tamoyillari. Barqaror rivojlanish maqsadlari va yashil madaniyat o'rtasidagi bog'liqlik.

Oliy ta'lim muassasalarida yashil madaniyatni shakllantirish strategiyalari. Oliy ta'lim muassasalarida ekologik siyosatni amalga oshirish. Yashil madaniyatni rivojlantirish uchun strategik rejalashtirish va maqsadlarni belgilash. Ekologik infratuzilmani rivojlantirish va barqaror boshqaruv tamoyillarini joriy etish.

Ekologik bilimlarni tarqatish va talabalarda yashil turmush ko'nikmalarini shakllantirish. Oliy ta'limda ekologik etika va yashil qadriyatlarni targ'ib qilish. Yashil madaniyatga oid tadbirlarni tashkil qilish. Ekologik festivallar, ko'rgazmalar va tanlovlar tashkil qilish.

Oliy ta'lim muassasalarida energiya va resurslardan samarali foydalanish. Ta'lim muassasasida suv, energiya va materiallarni tejash strategiyalari. Yashil texnologiyalarni qo'llash va chiqindilarni qayta ishlash tizimlarini joriy etish. Yashil ta'lim va ilmiy-tadqiqot ishlari.

Oliy ta'limda yashil iqtisodiyotga o'tish yo'llari. Raqamli texnologiyalar yordamida qog'oz va boshqa resurslarni tejash. Yashil madaniyatni rivojlantirishda rahbarlarning roli va mas'uliyati.

Malakaviy attestatsiya

Tinglovchilarning malakaviy attestatsiyasi kasbiy, o'quv-metodik va ilmiy-metodik faoliyati natijalari (elektron portfolioda qayd etilgan ko'rsatkichlari), kursni tamomlagandan keyingi onlayn test sinovlari hamda Attestatsiya komissiyasida bitiruv ishini himoya qilish asosida o'tkaziladi.

Seminar-treninglarni tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar-treningda tinglovchilar o'quv modullari doirasidagi ijodiy topshiriqlar, keyslar, o'quv loyihalari, texnologik jarayonlar bilan bog'liq vaziyatli masalalar asosida amaliy ishlarni bajaradilar.

Seminar-treninglar zamonaviy ta'lim uslublari, innovatsion texnologiyalar va interaktiv ta'lim usullaridan foydalanib, ishtirokchilar o'rtasida bilim almashinuvi va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan trening shaklda o'tkaziladi. Bundan tashqari, mustaqil holda o'quv va ilmiy adabiyotlardan, elektron resurslardan, tarqatma materiallardan foydalanish tavsiya etiladi.

Mustaqil malaka oshirishni tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Mustaqil malaka oshirish quyidagi shakllarni o'z ichiga oladi: ochiq o'quv mashg'ulotlari va mahorat darslarini tashkil etish; iqtidorli va iste'dodli talabalar bilan ishlash; ilmiy konferensiyalarda ma'ruza bilan qatnashish; ilmiy jurnallarda maqolalar chop etish; ko'rgazma va tanlovlarda ishtirok etish; ilmiy loyihalarda ishtirok etish; xalqaro (impakt-faktorli) nashrlarda maqolalar e'lon qilish; ixtiro (patent), ratsionalizatorlik takliflari, innovatsion ishlanmalarga mualliflik qilish; monografiya, mualliflik ijodiy ishlar katalogini tayyorlash va nashrdan chiqarish; o'quv adabiyotlari (darslik, o'quv qo'llanma, metodik qo'llanma)ni tayyorlash va nashrdan chiqarish; falsafa doktori (PhD) darajasini olish uchun himoya qilingan dissertatsiyaga ilmiy rahbarlik qilish.

Rahbar kadrlarning mustaqil malaka oshirish natijalari elektron portfolio tizimida o'z aksini topadi.

Tajriba almashishlarni tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Tajriba almashish yetakchi oliy ta'lim muassasalarida yoki iqtisodiyot va ijtimoiy soha tarmoqlarining tegishli tashkilotlarida tashkil etiladi.

Dasturning axborot-metodik ta'minoti

Modullarni o'qitish jarayonida ishlab chiqilgan o'quv-metodik materiallar, tegishli soha bo'yicha ilmiy jurnallar, Internet resurslari, multimedia mahsulotlari va boshqa elektron va qog'oz variantdagi manbaalardan foydalaniladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

I. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining asarlari

1. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: “O‘zbekiston”, 2017. – 488 b.
2. Mirziyoev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. 1-jild. – T.: “O‘zbekiston”, 2017. – 592 b.
3. Mirziyoev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. T.: “O‘zbekiston”, 2018. – 507 b.
4. Mirziyoev Sh.M. Niyati ulug‘ xalqning ishi ham ulug‘, hayoti yorug‘ va kelajagi farovon bo‘ladi. 3-jild.– T.: “O‘zbekiston”, 2019. – 400 b.
5. Mirziyoev Sh.M. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4-jild.– T.: “O‘zbekiston”, 2020. – 400 b.
6. Mirziyoev Sh.M. Yangi O‘zbekiston Strategiyasi. – T.: “O‘zbekiston”, 2021.- 457 b.

II. Normativ-huquqiy hujjatlar

1. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: O‘zbekiston, 2023.
2. O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrda qabul qilingan “Ta’lim to‘g‘risida” Qonuni.
3. O‘zbekiston Respublikasining “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida” Qonuni.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015-yil 12-iyundagi “Oliy ta’lim muassasalarining rahbar va pedagog kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish to‘g‘risida” PF-4732-sonli Farmoni.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 27-maydagi “O‘zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” PF-5729-son Farmoni.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 27-avgustdagi “Oliy ta’lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to‘g‘risida”gi PF-5789-sonli Farmoni.
7. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 23-sentabrdagi “Oliy ta’lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida” 797-sonli Qarori.
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida” PF-5847- sonli Farmoni.
9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi

to'g'risida" PF-60-son Farmoni.

10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 25-yanvardagi "Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari faoliyatini samarali yo'lga qo'yishga doir birinchi navbatdagi tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida" PF-14-sonli Farmoni.

III. Maxsus adabiyotlar

1. Oliy ta'limning me'yoriy - huquqiy hujjatlari to'plami. -T., 2013.
2. Muslimov N.A va boshqalar. Pedagogik kompetentlik va kreativitaslari. O'quv-metodik qo'llanma. – T.: "Sano-standart", 2015. – 120 b.
3. Печеркина А.А. Развитие профессиональной компетентности педагога: теория и практика [Текст]: монография / А.А. Печеркина, Э.Э. Сыманюк, Е.Л. Умникова: УГПУ – Екатеринбург: [б.и.], 2011. – 233 с.
4. Компетенции педагога XXI века [Электронный ресурс]: сб. материалов респ. конференции (Минск, 25 нояб. 2021 г.) / М-во образования Респ. Беларусь, ГУО «Акад. последиплом. образования», ОО «БПО». – Минск: АПО, 2021.
5. Ishmuhammedov R, Mirsolieva M, Akramov A. Rahbarning innovatsion faoliyati. – T.: "Fan va texnologiyalar", 2019.- 68 b.
6. O'rinov V. O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalarida ECTS kredit-modul tizimi: asosiy tushunchalar va qoidalar. O'quv qo'llanma. Nyu Bransvik Universiteti, 2020.
7. Usmonov B.Sh., Xabibullaev R.A. Oliy o'quv yurtlarida o'quv jarayonini kredit-modul tizimida tashkil qilish. O'quv qo'llanma. -T.: "Tafakkur" nashriyoti, 2020 y. -120 b.
8. Maxkamova M.A. Ta'limda innovatsion menejment. Monografiya. – T.: "Fan va texnologiya", 2019. – 164 b.
9. J.Tidd and J.Bessant. Managing Innovation: Integrating Technological, Market and Organizational Change. Wohn Wiley and Son's Ltd, Fourth edition, 2012.
10. Вестерманн Г. Цифровая трансформация. Как пережить революцию в бизнесе / Г. Вестерманн, А. Макафи. - М. : Манн, Иванов и Фербер, 2016.
11. Михеева Н.В., Румянцева М.Н., Бурлакова Н.М. Искусственный интеллект и системы поддержки принятия решений. - М.: ЮРАЙТ, 2019.
12. Кравченко А.И., Кравченко И.А. Цифровая трансформация высшего образования: проблемы и перспективы. - М.: ЛЕНАНД, 2021.
13. Abdullayeva M. Mobil ta'lim texnologiyalari yordamida malaka oshirish tizimi. - Nukus: Karakalpakstan, 2021
14. Qurbonova, S. Oliy ta'limda mobil texnologiyalarni qo'llash. -T.: TDPU, 2019.
15. Kearney, M., Schuck, S., Burden, K., & Aubusson, P. (2018). "Mobile learning in pre-service teacher education: Examining the use of professional learning designs for future work contexts." Australasian Journal of Educational Technology, 34(3).

16. Al-Hunaiyyan, A., Al-Sharhan, S., & Alhajri, R. (2017). "A new mobile learning model in the context of smart classroom environment: A holistic approach." *International Journal of Interactive Mobile Technologies*, 11(3), 39-56.
17. Sharda, R., Delen, D., & Turban, E. (2020). *Analytics, Data Science, & Artificial Intelligence: Systems for Decision Support*. Pearson.
18. V.Karimova, I.Isomov, N.Malikova, G'.Otamurodov. Tizimli tahlil va qaror qabul qilish asoslari. O'quv qo'llanma.- T., 2020. -231 b.
19. Цифровая трансформация высшего образования – вызов времени аннотированный библиографический указатель / Т. В. Блинова; под редакцией С.А. Беляевой, С.В. Мусиной. – Челябинск, 2021. – 281 с.
20. Тенденции развития высшего образования в мире и в России. Аналитический доклад-дайджест. -М., 2021.- 198 с.
21. A.S. Zikriyoyev. Dunyo universitetlari reytingidagi tadqiqotchi olimlar orasida o'zingizni kashf qiling.-T.:Navro'z, 2020. ISBN.9789943659285
22. Sherzod Mustafakulov, Aziz Zikriyoev, Dilnoza Allanazarova, Tokhir Khasanov, Sokhibmalik Khomidov. Explore Yourself Among World – Class Researchers. Grand OLEditor. -T., 2019. ISBN: 8175 25766-0.
23. Nurimbetov R.I. Universitet 3.0 modeli va ta'lim sifatini ta'minlash masalalari: O'quv qo'llanma. -T., 2022. – 189 b.
24. Усольцев А.П., Антипова Е.П. Инновационная деятельность учителей - Миф или реальность? Образование и наука. Том 21, № 5., 2019. <https://doi.org/10.17853/1994-5639-2019-5-9-42>
25. N.Arabov, YE.Nexoda. Kadrlarni innovatsion boshqarish. Darslik. -T., 2024. -356 b.
26. Pulatova T.X. Raqamli ta'lim sharoitida umumiy o'rta ta'limda innovatsion faoliyatni boshqarish metodikasi // SAI. 2022. №1.
27. Al-Ansi, A. M., Jaboob, M., Garad, A., & Al-Ansi, A. (2023). Analyzing augmented reality (AR) and virtual reality (VR) recent development in education. *Social Sciences and Humanities Open*, 8(1), 100532. <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2023.100532> Li, C., & Lin, W. (2023). Extracurricular tutoring fever: Competitive pressure and peer effect. *China Economic Quarterly International*, 3(4), 248–259. <https://doi.org/10.1016/j.ceqi.2023.12.002>
28. McKenna, K., Gupta, K., Kaiser, L., Lopes, T., & Zarestky, J. (2020). Blended Learning: Balancing the Best of Both Worlds for Adult Learners. *Adult Learning*, 31(4), 139–149. <https://doi.org/10.1177/1045159519891997>.
29. Alhamami, H. (2019). The Digital Electronic Media Methods in Communication with the Public: BBC Website as a Model. *New Media and Mass Communication*, 81, 82–91. <https://doi.org/10.7176/nmmc/81-08>.
30. Ashraf, M. A., Yang, M., Zhang, Y., Denden, M., Tlili, A., Liu, J., Huang, R., & Burgos, D. (2021). A systematic review of systematic reviews on blended learning: Trends, gaps and future directions. *Psychology Research and Behavior Management*, 14, 1525–1541. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S331741>
31. Ballestar, M. T., Mir, M. C., Pedrera, L. M. D., & Sainz, J. (2024).

Effectiveness of tutoring at school: A machine learning evaluation. *Technological Forecasting and Social Change*, 199(November 2023), 123043. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2023.123043>.

IV. Elektron ta'lim resurslari

1. www.edu.uz.
2. www.uzscience.uz
3. www.timeshighereducation.com/world-university-rankings
4. www.timeshighereducation.com/student/advice/university-rankings-resources
5. www.topuniversities.com/qs-world-university-rankings
6. www.topuniversities.com/university-rankings-articles/world-university-rankings/qs-world-university-rankings-methodology
7. www.president.uz.
8. www.elsevier.com/authors/journal-authors/highlights.
9. www.grammarly.com/blog/how-to-write-an-introduction.
10. www.scribbr.com/dissertation/literature-review.
11. www.wiley.com/network/researchers/preparing-your-article